

Zpráva o činnosti evropské sítě EAPN v roce 2014

Valné shromáždění EAPN

V červenci 2014 se v estonském hlavním městě Tallinn konalo výroční Valné shromáždění EAPN (VS). Bylo to první zasedání nejvyššího orgánu EAPN po provedení reformy vnitřního řízení a správy EAPN, která znamenala snížení fyzického počtu delegátů národních sítí z původního klíče podle počtu obyvatel členského státu (2 – 8 delegátů z jednotlivých zemí) na jednoho delegáta, který disponuje počtem hlasů (2 – 8) odpovídajícím původnímu klíči (pouze jednou za 3 roky se tzv. Strategického Valného shromáždění zúčastní 3 delegáti z každé národní členské sítě, kteří však disponují se stejným počtem hlasů). To bylo poněkud náročné na způsob hlasování, avšak vedlo ke zkrácení jednací doby a k rychlejšímu průběhu jednání (pouze 1 den 2. 7. 2014, předcházející 2 dny byly věnovány běžné agendě Výkonného výboru EAPN). Bylo tak dosaženo především finanční úspory v čerpání rozpočtu EAPN.

V **závěrečné deklaraci** se VS přihlásilo k podpoře nově zvolených poslanců Evropského parlamentu (EP) a připomnělo nejdůležitější úspěchy EP v minulém funkčním období v sociální oblasti:

- započítí procesu stanovení minimálního příjmu v EU,
- usnesení o podpoře sociálně vyloučených z Evropského sociálního fondu (ESF),
- zřízení Fondu evropské pomoci nejchudším lidem v letech 2014 – 2020 (FEAD), řízeném Evropskou komisí (EK), která prostřednictvím vlád členských zemí svěruje rozhodování o této pomoci nevládním organizacím v těchto zemích (pro EAPN ČR je to podnět k tomu, aby se v ČR zajímala o výběr této organizace, popřípadě se ucházela o tuto roli),
- usnesení o podpoře sociálních a občanských partnerů v procesu Evropa 2020.

Ocenilo 80 poslanců dosavadního EP, kteří podepsali manifest k efektivní strategii EU při odstraňování chudoby a sociálního vyloučení, a současně připomnělo novému EP, že současná politika EU soustřeďující se na makroekonomická opatření spíše prohlubuje chudobu a sociální nerovnosti v Evropě. Vyzvalo EP, aby při přezkoumání Strategie 2020 v polovině období její realizace v roce 2015 uznal vážnost krize chudoby a požadoval okamžitou reakci EK a Rady EU přijetím integrovaného plánu vytváření kvalitních pracovních míst a investování do sociální ochrany a veřejných služeb s cílem zastavit spirálovitý růst chudoby. Dále vyzvalo poslance EP k podpoře konkrétní strategie pro dosažení skutečného snížení chudoby v rámci Strategie 2020 včetně jasné tzv. cestovní mapy, k přijetí rámcové směrnice EU o zaručeném adekvátním minimálním příjmu jako klíčový pilíř strategie a stabilizátor hospodářství EU, k zajištění 20% podílu ESF pro boj s chudobou a sociálním vyloučením a k sestavení zprávy EP o realizaci Strategie 2020, zachycující podíl občanské společnosti včetně osob žijících v chudobě a úlohu národních parlamentů a EP na tomto procesu. Deklarace vyzvala EP, aby při slyšení a schvalování členů budoucí EK zohledňovala jejich podporu sociálního paktu pro Evropu, v němž jsou chudí lidé v centru pozornosti. Závěrem deklarace vyzvala poslance EP, aby pro větší zapojení občanské společnosti podpořili každoroční parlamentní slyšení lidí žijících v chudobě a vytvoření tzv. meziskupiny pro demokracii a participaci.

Diskuse o Strategii Evropa 2020

Před schválením závěrečné deklarace VS diskutovalo o realizaci Strategie 2020 v polovině období jejího uskutečňování a položilo si mimo jiné tyto otázky:

- Směřují politiky EU k odstraňování chudoby a sociálního vyloučení?
- Jak jsou při realizaci Strategie 2020 zapojovány zúčastněné subjekty?
- Dochází ke skutečné finanční podpoře boje proti chudobě a sociálnímu vyčleňování?

Byla vyslovena kritika politik EU, které nebyly přizpůsobeny Strategii, takže došlo ke zvýšení chudoby místo jejího snížení. Strategie 2020 nezískala ve srovnání s jinými klíčovými dokumenty EU (např. Pakt stability a růstu) potřebnou váhu a postavení. Členské státy přistoupily k její realizaci formálně a lehkomyšlně, nebylo dosaženo ani shody na rozhodujících ukazatelích plnění. Podceněna byla role sociální infrastruktury a investic v sociální oblasti. K tomu nebyly dostatečně využity strukturální fondy EU. Delegáti VS konstatovali deficit demokracie v přístupu politických orgánů EU a jejich členských států. Z toho vyplynuly požadavky zformulované v již citované Závěrečné deklaraci a další návrhy, jež lze shrnout do 5 základních požadavků na změny:

- 1. Vybudování soudržné hospodářské a sociální strategie a modelu vládnutí**, opírající se o důsledné uplatňování Lisabonské smlouvy (čl. 9) a objektivního posuzování sociálních dopadů na politiku. To znamená v EU zejména
 - stanovit model hospodářského růstu, který povede k sociální soudržnosti, udržitelnosti a začleňování, tedy sladit cíle makroekonomické politiky, aby sloužily Strategii 2020,
 - zavést nové tzv. zlaté pravidlo, vyžadující před schválením hospodářského či politického opatření vyhodnotit jeho přínos pro sociální cíle a realizaci Strategie 2020,
 - sladit cíle stability a růstu s cíli Strategie 2020,
 - obnovit rovnováhu hospodářské a sociální dimenze společenské odpovědnosti firem (CSR),
 - vypracovávat v členských zemích EU povinné Národní sociální zprávy.
- 2. Stanovení důvěryhodných cílů boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení**, reagujících na růst nerovností v bohatství a příjmech lidí, vyžaduje zejména:
 - zajistit, aby všechny 3 indikátory chudoby měly v členských zemích EU stejnou důvěryhodnost a použitelnost,
 - zavést nové cíle pro země, které tvrdí, že již dosáhly stanoveného cíle snížení chudoby,
 - přeformulovat definici Eurostatu a doplnit ji o ukazatele měřící kvalitu a udržitelnost pracovních míst,
 - zavést dílčí cíle pro klíčové sociální skupiny a podskupiny,
 - požadovat, aby členské státy navrhly pětiletý plán promítnutí cílů do národních programů reforem a národních strategických zpráv,
 - zvážit zařazení cílů v oblasti celoživotního vzdělávání.
- 3. Upřednostnění integrované strategie, soudržné sociální architektury a krátkodobého akčního plánu boje s chudobou** je základním stavebním prvkem pro snížení chudoby v dlouhodobém horizontu. K tomu EAPN navrhuje vypracovat obdobné strategie na úrovni členských států EU, které by měly za cíl zejména:
 - vymýtit chudobu a podporovat sociální začlenění ve všech sociálních skupinách ve smyslu zajištění přístupu k právům, zdrojům a službám podle Listiny základních práv a svobod a čl. 9 a 10 Smlouvy o fungování EU,
 - podporovat provádění sociálních investic prostřednictvím základní sociální ochrany, minimálního příjmu a účinných sociálních služeb s explicitním cílem snížení chudoby,
 - přijmout sociální normy EU k zajištění důstojného života a řádné životní úrovně,
 - odstranit diskriminaci některých sociálních skupin,
 - požadovat zřízení národních platforem pro boj proti chudobě analogicky k Evropské platformě pro boj proti chudobě,
 - finančně podporovat každoroční setkání lidí žijících v chudobě s právem navrhnout opatření týkající se chudoby.

4. Započetí demokratického a odpovědného vládnutí je na evropské i národní úrovni málo diskutováno. Do této diskuse jsou málo zapojeny nevládní organizace a lidé se zkušeností s chudobou. Vhodnou půdou pro tento dialog by mohly být parlamenty. K tomu by mohly napomoci:

- doporučení EU k zapojení zúčastněných subjektů na národní úrovni,
- výzvy EP k parlamentům členských států EU,
- zjišťování, zda lidé žijící v chudobě jsou zapojováni do těchto procesů apod.

5. Využití peněz EU pro chudobu se dosud nestalo očekávaným stimulem pro snižování chudoby, protože předepsaný podíl v evropských fondech dosud nebyl dosažen. K tomu je zejména zapotřebí:

- upřednostnit čerpání 20% ve všech operačních programech ve prospěch snižování chudoby,
- podporovat aktivní formy sociálního začleňování,
- vyměňovat zkušenosti a příklad dobré praxe v členských zemích EU,
- využívat princip partnerství v členských zemích při zapojení všech typů partnerů z veřejné, podnikatelské i soukromé nevládní neziskové oblasti,
- reagovat na podněty nevládních organizací a dalších subjektů.

Předmětem jednání bylo také konkrétní zapojení evropské sítě EAPN i národních sítí EAPN před volbami do EP.

Pracovní program na rok 2015

VS schválilo dále **Pracovní program EAPN na rok 2015**:

Program je zpracován na formuláři Žádosti o podporu Evropské komise a rozpracovává již dříve schválený Strategický plán EAPN na 4 roky. V souladu s ním je rozdělen na:

- **Oblast 1:** Aktivity na úrovni sítě EAPN, které působí v oblasti podpory sociálního začleňování a snižování chudoby
- **Oblast 2:** Aktivity na úrovni sítě EAPN, které působí v oblasti podpory mikrofinancování a financování sociálního podnikání.

Pro každou z uvedených oblastí obsahuje 4 specifické priority, členěné na:

- strategické cíle,
- výsledky přispívající k dosažení strategických cílů,
- výstupy (výrobky, popř. výsledky uskutečněných činností) přispívající ke konkrétním výsledkům,
- aktivity, které musí být provedeny, aby bylo dosaženo výstupů,
- časový rámec pro provádění plánovaných aktivit,
- zdroje pro každou činnost a plánovaný rozpočet.

Oblast 1: Aktivity na úrovni sítě EAPN, které působí v oblasti podpory sociálního začleňování a snižování chudoby

Priorita 1: Podpora rozvoje, provádění, monitorování a hodnocení iniciativ zaměřených na politické cíle Strategie Evropa 2020, zejména v Sociálním investičním balíčku (Social Investment Package –

SIP). Podpora hlavních procesů řízených EU, například Otevřené metody koordinace (OMC) v oblasti sociální ochrany a sociálního začleňování a tzv. Evropského semestru.

Priorita 1 je realizována prostřednictvím strategického cíle EAPN 1.1:

EAPN bude působit tak, aby zajistila, že Strategie Evropa 2020, strategie boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení, strategie sociálního začleňování (Sociální OMC), politika zaměstnanosti (Evropská strategie zaměstnanosti) a politika soudržnosti (strukturální fondy) dosáhnou pokroku v účinnosti hlavního proudu (mainstream) sociální problematiky při snižování chudoby a nerovnosti, a veřejné politiky, programy a intervence se dostanou k lidem, kteří žijí v chudobě, včetně těch nejvíce znevýhodněných.

Aktivity: 2 dvoudenní setkání Skupiny EAPN pro inkluzivní strategie (EUSIG) se zástupci 31 národních sítí a 5 evropských organizací, které jsou členy EAPN (únor, srpen).

Třetí dvoudenní setkání se uskuteční v době konání zasedání Výkonného výboru EAPN a Strategického kongresu EAPN (červen 2015).

Priorita 2: **Podpora zapojování zúčastněných subjektů do politického procesu:** aktivity by měly být směřovány především k podpoře národní členských organizací při jejich zapojení do realizace hlavních politických procesů řízených EU. Kromě toho by sítě na úrovni EU měly podporovat spolupráci s dalšími organizacemi občanské společnosti a organizacemi sociálních partnerů na úrovni EU i na národní, regionální a místní úrovni.

Priorita 2 je realizována prostřednictvím strategických cílů EAPN 1.1 a 2.2:

Strategický cíl 1.1: **EAPN bude působit tak, aby zajistila, že Strategie Evropa 2020, strategie boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení, strategie sociálního začleňování (Sociální OMC), politika zaměstnanosti (Evropská strategie zaměstnanosti) a politika soudržnosti (strukturální fondy) dosáhnou pokroku v účinnosti hlavního proudu (mainstream) sociální problematiky při snižování chudoby a nerovnosti, a veřejné politiky, programy a intervence se dostanou k lidem, kteří žijí v chudobě, včetně těch nejvíce znevýhodněných.**

Strategický cíl 2.2: **EAPN poskytne příležitost ke vzájemné výměně na bilaterální a multilaterální úrovni mezi jejími členy k zajištění přenosu znalostí, zkušeností a učení se postupů a politik boje proti chudobě, sociálnímu vyloučení a nerovnostím.**